

یوسف صانعی

از ویکی‌پدیا، دانشنامهٔ آزاد

یوسف صانعی

شناسنامه

لقب	آیت الله العظمی
تاریخ تولد	۱۳۱۶
زادگاه	نیک آباد اصفهان، ایران
محل تحصیل	اصفهان، قم
محل زندگی	قم
اساتید	میرزا جهانگیرخان میرزا حبیب الله رشتی سید روح‌الله خمینی سید حسین طباطبایی بروجردی سید مصطفی محقق داماد محمدعلی اراکی حسینعلی منتظری میرزای شیرازی
وبگاه رسمی	http://www.saanei.org

یوسف صانعی (متولد ۱۳۱۶ هـ.ش.) یکی از مراجع تقلید شیعه در ایران است که به خاطر فتواها و نگرش نوگرایانه‌اش به ویژه در مسائل مربوط به حقوق زنان شهرت خاص دارد^[۱] و به مرجع تقلید اصلاح‌طلب معروف است.^{[۲][۳]}

فهرست مندرجات

- ۱ زندگینامه و تحصیلات
- ۲ فعالیت‌ها و مبارزات
- ۳ حوزه افتا
- ۴ مرجعیت
- ۴.۱ نظر جامعه مدرسین حوزه علمیه قم درباره صلاحیت مرجعیت یوسف صانعی
- ۴.۲ سخنرانی یوسف صانعی در گرگان
- ۴.۳ تعطیلی دفتر نماینده یوسف صانعی در گرگان
- ۵ دیدگاه‌های ویژه در مورد حقوق زنان
- ۶ دیدگاه‌های ویژه در مورد غیرمسلمانان
- ۷ کتاب‌های چاپ‌شده
 - ۷.۱ کتب فارسی
 - ۷.۲ کتب عربی
 - ۷.۳ مجموعه نظرات فقهی او
- ۸ پاورقی
- ۹ منبع
- ۱۰ جستارهای وابسته
- ۱۱ پیوند به بیرون

زندگینامه و تحصیلات

یوسف صانعی در سال ۱۳۱۶ هجری خورشیدی، در خانواده‌ای روحانی در روستای نیک آباد اصفهان متولد شد. پدر وی، محمدعلی صانعی، و پدربزرگ وی، حاج ملایوسف، هر دو از روحانیون شناخته شده زمان خود بوده‌اند. وی در فلسفه از شاگردان میرزا جهانگیرخان و در فقه از شاگردان میرزا حبیب‌الله رشتی بوده‌است. میرزا حبیب‌الله رشتی به میرزای شیرازی، رهبر قیام تنباکو، دل بستگی فراوان داشته و از مروجان وی بوده‌است.

او در سال ۱۳۲۵ هـ.ش وارد حوزه علمیه اصفهان شد و پس از گذراندن دروس مقدمات در سال ۱۳۳۰ برای ادامه تحصیل، به حوزه علمیه قم رفت. وی در امتحانات سطوح عالی حوزه در سال ۱۳۳۴ رتبه اول را احراز نمود و مورد تشویق سید حسین طباطبائی بروجردی قرار گرفت.

او از همین سال در درس خارج سید روح‌الله خمینی شرکت کرد و تا سال ۱۳۴۲ به طور مستمر از حوزه درس اصول و فقه و مبانی متقن سید روح‌الله خمینی بهره برد و در زمره شاگردان موفق او قرار گرفت. حضور فعال در درس خارج خمینی طی سالیان دراز و ممارست فراوان نسبت به فراگیری مبانی و تحقیقات او، اشراف او را بر دیدگاه‌های فقهی و اصولی خمینی را به درجه‌ای رساند که به تعبیر او، «در حد شعور مبانی بود و از حد صرف دانستن، بالاتر.»

صانعی توانست در ۲۲ سالگی به درجه اجتهاد دست یابد. او علاوه بر سالها شاگردی در حوزه درس سید روح‌الله خمینی، از دیگر استادان علوم دینی چون سید حسین طباطبائی بروجردی، سید مصطفی محقق داماد و محمدعلی اراکی نیز بهره برد. وی از سال ۱۳۵۴ رسماً تدریس خارج فقه را با کتاب زکات در مدرسه حقانی (شهیدین) شروع نمود^[پاورقی ۱]

فعالیت‌ها و مبارزات

اغلب مبارزات سیاسی و فعالیت‌های انقلابی صانعی در قبل از پیروزی انقلاب اسلامی، تلاش در ابعاد فرهنگی و تبلیغاتی بوده‌است. این تلاشها از طریق تبلیغ، سخنرانی، حضور در تظاهرات و راهپیمایی‌ها و صدور اعلامیه و بیانیه‌های سیاسی انجام می‌گرفت.

بر اساس آنچه در جلد سوم کتاب اسناد انقلاب اسلامی منتشر شده‌است، نام و امضای یوسف صانعی، در ذیل حدود سی اعلامیه سیاسی و انقلابی به ثبت رسیده‌است که اولین آن، نامه‌ای است که پس از انتقال خمینی از ترکیه به نجف، از سوی علمای قم، خطاب به وی نوشته شده‌است.^[پاورقی ۲] همچنین آخرین بیانیه‌ای که نام و امضای وی و دیگر همراهان انقلاب در ذیل آن به چشم می‌خورد، اعلامیه‌ای است که در مخالفت با دولت بختیار، در تاریخ ۱۷/۱/۱۳۵۷ صادر شده‌است.

شاید مهم‌ترین بیانیه شدیدالرحن مبلغان مذهبی در قم در قبل از انقلاب، بیانیه مربوط به «خلع ید شاه از حکومت» است که به تأیید جمعی از فضلا و مدرسان حوزه علمیه قم رسیده‌است و نام و امضای آیه‌الله صانعی نیز در ذیل آن به چشم می‌خورد.

حوزه افتا

از آنجا که صانعی در فهم آیات و روایات و مبنای استنباط، توجه ویژه‌ای به اصل و قاعده سهولت دارد، در مقام افتا سختگیر نیست. وی این گفته صاحب جواهر را به شیخ انصاری، همواره مورد توجه قرار داده‌است که «از احتیاط‌های خود بکاه، زیرا دین اسلام، شریعت آسان است».

وی صاحب یک کتاب مجمع المسائل است که ویژگی آن این است که شیوه پاسخگویی به سئوالات در کتاب مزبور، به سبک میرزای قمی است، به گونه‌ای که علاوه بر فتوای مورد نظر، در برخی موارد، به دلایل و مستندات فقهی آن فتوا اشاره شده‌است که از نظر آموزشی و علمی، برای پژوهشگران علوم حوزوی و نیز فقه پژوهان، بسیار مفید و قابل توجه‌است.

از جمله برخی عقاید و فتاوی مهم او می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

1. او درباره ولایت فقیه گفته‌است: بر مبنای ولایت فقیه، هر مجتهدی که جامع شرایط باشد، منصوب برای ولایت است و نسبت به مردم، مشروعیت اجرا در مصالح عامه - که اسلام حکم خاصی ندارد، منحصرأ با مردم و نظر اکثریت و توده آنان است و مشروعیت، منوط به آرا و رضایت آنان به طور کلی و یا از طریق اکثریت است و دستور اجرای آن به طور مستقیم یا غیرمستقیم، با ولی فقیه است.
2. درباره بلوغ دختران، وی موثقه عمار ساباطی که شرط سنّی را سیزده سال قمری می‌داند، ترجیح داده، می‌افزاید: در صورت عدم احراز سایر علایم بلوغ که نصوص و فتاوا متعرض آنهاست، دختران در این سن (سیزده سالگی) به تکلیف می‌رسند.
3. درباره قضاوت زنان معتقد است: ذکوریت در قضاوت، خصوصیت ندارد و حجت شرعی بر خصوصیت هم نداریم و کسی که ولایت بر قضا دارد، می‌تواند آنان را برای قضا (مخصوصاً در امور مربوط به زنان و حقوق خانوادگی) منصوب نماید، و این به خاطر حجیت اطلاق ادله قضا بر عمومیت و شمول است؛ و همچنان که مردان از قبل ائمه معصوم(علیهم السلام) مجاز در تصدیق قضا هستند، زنان هم از قبل آنها مجازند، مخصوصاً نسبت به شئون زنان و حقوق آنها.
4. در مورد ولایت بر صغیر و اموال او، با نبودن پدر، نظر او این است که مادر، قیم قهری است و مشمول ادله احسان و معروف و خیر و بر است و ولایت بر صغیر، بیش از بر و احسان، چیز دیگری نیست و به حکم آیه شریفه: «و أولوا الأرحام بعضهم أولى ببعض» < ۱ > مادر بر پدر بزرگ، اولویت دارد، و با نبود مادر، پدر بزرگ، قیم فرزند است.
5. صانعی در باب تفاوت دینه زن و مرد می‌گوید: دینه زن و مرد، مساوی است و این حکم، مستفاد از اطلاق ادله دیه‌است، و دلیل معتبری بر تقیید نداریم.
6. درباره موسیقی، نظر او چنین است که حرمت موسیقی و غنا، حرمت محتوایی است و هر صوت و غنا و موسیقی ای که در آن، ترویج بی بند و باری و بی عفتی و به انحراف کشیدن انسانها نباشد و چهره اسلام را بد نشان ندهد، حرام نیست.
7. او در مورد کفار می‌گوید: اظهار طهارت آنان، همانند طهارت مسلمانان است. گرچه کفار حربی که بر سیر اسلام و اعتقاد مسلمانان با آنان می‌جنگند (نه به سبب جهات دیگر) و معاند دینی هستند (همانند اندکی از بقیه کفار که با یقین به حقانیت اسلام، باز منکر آن هستند)، محکوم به نجاست‌اند.
8. درباره ربا گفته‌است: حکم تحریم ربا که در آیات و روایات آمده و به آن اشاره شده، مختص به ربا استهلاکی است نه ربا استنتاجی.
9. وی قائل به عمومیت قصاص است برای قتل هر انسانی که خونش در حکومت اسلامی محترم است، بدون تفاوت از حیث مسلمان و کافر بودن قاتل و مقتول. قصاص، حیاتی است برای صاحبان خرد: «وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ» < ۲ > و این نظریه، مستند است به اطلاقات و عمومات قصاص و برخی از اخبار مسئله که حجت است.
10. او در مورد ولایت و حاکمیت و مرجعیت و بقیه شئون فقیه، ذکوریت را شرط ندانسته و مناط را همان فقه و تقوا می‌داند. صانعی مدعی است که در حقوق اسلامی، همچنان که تبعیض نژادی نیست و سفید و سیاه برابرنند، تبعیض جنسیتی و ملیتی نیز وجود ندارد.
11. پس از تصویب لایحه حمایت از خانواده که بر اساس یکی از مواد آن مردان بدون آگاهی همسر قبلی می‌توانند با اجازه دادگاه اقدام به ازدواج مجدد نمایند، وی طی فتوایی ازدواج مجدد بدون اطلاع همسر اول را حرام دانست.

مرجعیت

یوسف صانعی در اوایل انقلاب در صدا و سیما رساله روح الله خمینی را آموزش می‌داد و پس از کناره گیری از کلیه مناصب حکومتی به قم رفته و درس خارج خود را ادامه داد. برای اولین بار رساله توضیح المسائل ایشان در سال ۱۳۷۲ هجری شمسی چاپ شد.

نظر جامعه مدرسین حوزه علمیه قم درباره صلاحیت مرجعیت یوسف صانعی

نوشتار اصلی: نظر جامعه مدرسین حوزه علمیه قم درباره صلاحیت مرجعیت یوسف صانعی

در دی‌ماه ۱۳۸۸ جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، طی اطلاعیه‌ای اعلام کرد که یوسف صانعی شایستگی تصدی مرجعیت ندارد. این موضوع، واکنش گروه‌های سیاسی و مراجع را در پی داشت. در فهرست‌هایی که جامعه مدرسین حوزه علمیه قم قبلاً تحت عنوان مراجع تقلید اعلام کرده بود، نام بسیاری از مراجع مسلم تقلید نظیر آیت الله روحانی، آیت الله سیستانی، آیت الله صافی گلپایگانی، آیت الله موسوی اردبیلی، آیت الله سبحانی و آیت الله جوادی آملی نیز دیده نمی‌شد.^[۴]

سخنرانی یوسف صانعی در گرگان

در مرداد ۱۳۸۸ یوسف صانعی سخنانی را طی سخنرانی در گرگان مطرح نمود و در قسمتی از آن مطرح نمود:

«یک آقایی ... گفت ما یک آقایی داریم که مرتب امام زمان را می‌بیند ... بیا بی‌رمت سراغ آن آقا که با آن آقا تماس داشته باش. ... گفت باشه، این آدم زرنگی بود گفت بروم از خودش بپرسم بعد پیام برویم. آمد سراغ خود آن شخص. گفت شما امام زمان را می‌بینید گفت این حرفها چیه؟ کی من امام زمان را می‌بینم کی توجه داشتیم به این حرفها، من کجا دیدم. گفت: ایداً محال است. برگشت، به آن مرید گفت ... که تو گفتی امام زمان را می‌بیند من رفتم سراغ خودش گفت نه من امام زمان را نمی‌بینم، گفت: ... امام زمان را می‌بیند از حرامزادگی‌اش دروغ می‌گوید.»

سایت‌های طرفدار دولت مقصود کلمه «حرامزاده» را محمود احمدی‌نژاد ذکر کرده‌اند این درحالی است که دفتر یوسف صانعی اعلام کرده «اظهارات صانعی یک حکایت بوده و ربطی به فرد خاصی ندارد.»^[5]

در پی این سخنرانی دفتر حقوقی ریاست جمهوری شکایتی از یوسف صانعی تنظیم و تسلیم دادگاه ویژه روحانیت نمود.^[6]

تعطیلی دفتر نماینده یوسف صانعی در گرگان

«۲۰۰ نفر از نیروهای حزب اللهی و بسیجی» با تجمع در مقابل دفتر صانعی خواستار پلمپ این دفتر شدند. در تاریخ ۱۳۸۸/۱۰/۱۳ دفتر یوسف صانعی در گرگان بنا بر تصویب شورای تامین استان گرگان و با حضور معاون دادستان و رئیس نیروی انتظامی گرگان^[7] تعطیل شد. دفتر یوسف صانعی این عمل را «کم نظیر در طول تاریخ شیعه» خواند.^[8]

دیدگاه‌های ویژه در مورد حقوق زنان

یوسف صانعی، در مورد حقوق زنان دیدگاه‌های متفاوتی نسبت به اکثر مراجع دارد. از جمله موارد زیر:^[9]

- عدم شرطیت مردبودن در مرجعیت دینی
- عدم شرطیت مردبودن در کلیه مناصب حکومتی
- عدم شرطیت مردبودن در قضاوت
- تساوی زن و مرد در قصاص نفس و اطراف
- تساوی دیه زن و مرد در دیه نفس و اطراف
- زن، در صورتی که شوهرش وارث دیگری نداشته باشد، تمام اموال شوهر را ارث می‌برد.
- ارث بردن زن از همه اموال شوهر (از عین منقولات و از قیمت غیرمنقولات)
- عدم حرمت خروج زن از منزل بدون اجازه شوهر، در مواردی که خلاف شئون مرد و یا خلاف حق استماع مرد نباشد.
- عدم نیاز به اذن شوهر در نذری که در مورد خود زن بوده و یا در مال خود مستقل باشد، در صورتی که خلاف حق استمتاع مرد نباشد.
- طلاق در دست مرد است، ولی اگر زن مهریه خود را ببخشد و درخواست طلاق نماید، بر مرد واجب است که او را طلاق دهد.
- مادر هم مانند پدر در قتل فرزند قصاص نمی‌شود، مگر آنکه مرگ به علت اغراض شخصی باشد که در آن صورت، حکم پدر و مادر یکسان بوده و هر کدام به دلیل اغراض شخصی دست به قتل فرزند بزند، باید قصاص شود.
- با نبود پدر، مادر بر طفل و اموال او ولایت دارد و بر پدر بزرگ مقدم است.
- ازدواج موقت مختص به شرایط خاص می‌باشد نه به عنوان عدل ازدواج دائم.

دیدگاه‌های ویژه در مورد غیرمسلمانان

وی، در مورد غیرمسلمانان نیز دیدگاه‌های متفاوتی دارد. از جمله موارد زیر:^[9]

- برابری دیه غیرمسلمان با دیه مسلمان
- تساوی غیرمسلمان و مسلمان در قصاص

کتاب‌های چاپ شده

کتب فارسی

1. توضیح المسائل (رساله عملیه)
2. مجمع المسائل (سه جلد)
3. منتخب الاحکام
4. استفتائات قضایی (دو جلد)
5. استفتائات پزشکی
6. مناسک حج
7. احکام حج (ویژه بانوان)
8. استفتائات حج و عمره
9. احکام عمره مفرده
10. احکام بانوان
11. احکام نوجوانان
12. ۷۲ مساله از مسائل حج
13. شهادت زن در اسلام

کتاب عربی

1. مصباح المقلدین (رساله عربی)
2. فقه الثقلین (کتاب الطلاق)
3. فقه الثقلین (کتاب القصاص)
4. فقه الثقلین (کتاب المواریث)
5. حاشیه بر عروة الوثقی
6. حاشیه بر تحریر الوسیله
7. منتخب الاحکام
8. هدیه الناسکین من الحجاج و المعتمرین من رساله نجاه العباد
9. مناسک الحج
10. دلیل الناسک
11. مصابیح الاحکام (دو جلد)
12. رساله فی الربا

مجموعه نظرات فقهی او

این مجموعه که توسط مؤسسه فرهنگی - هنری فقه الثقلین تنظیم و منتشر شده است عبارت اند از:

1. فقه و زندگی (۱) ربای تولیدی
2. فقه و زندگی (۲) برابری قصاص (زن و مرد، مسلمان و غیر مسلمان)
3. فقه و زندگی (۳) برابری دیه (زن و مرد، مسلمان و غیر مسلمان)
4. فقه و زندگی (۴) قیومت مادر
5. فقه و زندگی (۵) ارث زن از شوهر (در صورت انحصار)
6. فقه و زندگی (۶) قمار، مسابقات و سرگرمی
7. فقه و زندگی (۷) بلوغ دختران
8. فقه و زندگی (۸) طلاق خلع
9. فقه و زندگی (۹) ارث غیر مسلمان از مسلمان
10. فقه و زندگی (۱۰) کتب ضلال

پاورقی

1. ↑ تقریرات آن درس به قلم دو تن از شاگردانشان، موجود است.
2. ↑ تاریخ انتشار این نامه مهر ماه ۱۳۴۴ است.

منبع

■ پایگاه اطلاع رسانی آیت الله صانعی (<http://saanei.org>)

1. ↑ آیت الله صانعی: خون به ناحق ریخته، گریبان مستبدان را خواهد گرفت (در تاریخ ۲۲ تیر ۱۳۸۸). بازدید در تاریخ شهریور ۱۳۸۸. (http://www.bbc.co.uk/persian/iran/2009/07/090713_mg_saanei_china.shtml) (فارسی). وبگاه رسمی بی بی سی فارسی
2. ↑ شکایت دولت از آیت الله صانعی (http://www.aftab.ir/news/2009/sep/14/c1c1252938048_politics_iran_saane.php). خبرگزاری آفتاب (در تاریخ ۲۳ شهریور ۱۳۸۸). بازدید در تاریخ دی ۱۳۸۸.
3. ↑ شکایت دولت از آیت الله صانعی (<http://www.etemaad.ir/Released/88-06-23/150.htm>). وبگاه رسمی روزنامه اعتماد (در تاریخ ۲۳ شهریور ۱۳۸۸). بازدید در تاریخ دی ۱۳۸۸.
4. ↑ سخنی با رئیس جامعه مدرسین: حضرت آیت الله! جامعه مدرسین برای آینده شیعه نیز لازم است (<http://ayandenews.com/news/16993>). وبگاه خبر آینده (در تاریخ ۱۳ دی ۱۳۸۸). بازدید در تاریخ اسفند ۱۳۸۸.
5. ↑ اظهارات موهن یوسف صانعی در جمع تعدادی از روحانیون (34594) (<http://www.rajanews.com/detail.asp?id=34594>)
6. ↑ دفتر حقوقی ریاست جمهوری از آیت الله صانعی 'شکایت' می کند (http://www.bbc.co.uk/persian/iran/2009/09/090913_ir88_saanei_ahmadinejad.shtml)
7. ↑ دفتر صانعی در گرگان پلمپ و تخلیه شد (-10-1388:250) (http://basijmit.ir/index.php?option=com_content&view=article&id=250:1388-10-17-16-32-22&catid=48:news&Itemid=95)
8. ↑ تعطیلی دفتر حضرت آیت الله العظمی صانعی در گرگان (<http://saanei.org/?view=01,01,04,90,0>)
9. ↑ ۹۰۰ چکیده اندیشه ها، آشنایی با دیدگاه های حضرت آیت الله العظمی صانعی (مدظله العالی). چاپ اول، قم: انتشارات میثم نما، ۱۳۸۷، ISBN 978-964-2786-27-5، ۸.

جستارهای وابسته

■ ادعای عدم صلاحیت یوسف صانعی برای مرجعیت توسط جامعه مدرسین حوزه علمیه قم

پیوند به بیرون

- دیدار با استادان سازمان صلح آمریکا (<http://saanei.org/page.php?lang=fa&pg=showmeeting&id=105&lang=fa>)
- مصاحبه خبرنگار روزنامه هند لز بلاد خانم کارولین رولنتز (<http://www.saanei.org/page.php?pg=showzanan&id=10&lang>)
- سؤالاتی پیرامون حقوق زنان (<http://www.saanei.org/page.php?pg=showzanan&id=3&lang=fa>)
- مصاحبه خبرنگار مجله زنان (<http://www.saanei.org/page.php?pg=showzanan&id=4&lang=fa>)
- دیدار سرکار خانم ملک از سازمان ملل متحد (<http://www.saanei.org/page.php?pg=showzanan&id=6&lang=fa>)
- مصاحبه روزنامه ایران در موردحضانت فرزندان (<http://www.saanei.org/page.php?pg=showzanan&id=7&lang=fa>)
- مصاحبه خبرنگار روزنامه گاردین آقای دانیل داوس (<http://www.saanei.org/page.php?pg=showzanan&id=9&lang=fa>)
- مصاحبه خبرنگاران مجله نیوزویک و روزنامه استرلاژو از ایالت نیوجرسی آمریکا (<http://www.saanei.org/page.php?pg=showzanan&id=11&lang=fa>)
- پاسداشت اسلام: ویژه‌نامه اعلام نظر جامعه مدرسین درباره عدم صلاحیت آیت‌الله صانعی برای مرجعیت (<http://pasdasht.rasael.ir/>)

برگرفته از «http://fa.wikipedia.org/wiki/%DB%8C%D9%88%D8%B3%D9%81_%D8%B5%D8%A7%D9%86%D8%B9%DB%8C»

رده‌های صفحه: یوسف صانعی

-
- این صفحه آخرین بار در ۱۱:۱۳، ۲۰ آوریل ۲۰۱۰ تغییر یافته‌است.
 - همه نوشته‌ها تحت مجوز Creative Commons Attribution/Share-Alike در دسترس است؛ برای جزئیات بیشتر شرایط استفاده را بخوانید.
 - ویکی‌پدیا® یک علامت تجاری بنیاد ویکی‌مدیا است.